

Upravljanje otpadom

Pregled

Pored otvaranja Klastera 4, period obuhvaćen ovim izveštajem obeležila je i povećana aktivnost institucija u pripremi i donošenju strateških dokumenata značajnih za upravljanje otpadom u Srbiji, kao i u pripremi izmena zakona.

Sistem upravljanja otpadom u Srbiji još uvek je u početnoj fazi razvoja i mnoge stvari nisu jasno definisane, a to kao posledicu ima direktni uticaj otpada na životnu sredinu i zdravlje ljudi. Nepoštovanje Zakona o upravljanju otpadom i pratećih propisa nije adekvatno sankcionisano i sprečeno, posebno kada je reč o jedinicama lokalnih samouprava koje su nadležne za upravljanje komunalnim otpadom, a koje u velikom broju, bez ikakvih posledica, nastavljaju s dugogodišnjom praksom ignorisanja propisa. Posledica je gomilanje otpada na divljim i nesanitarnim deponijama i sve veće zagađenje životne sredine.

Hitnost unapređenja sistema upravljanja najbolje ilustruje i 1.715 registrovanih požara na deponijama u 2021. godini⁵⁰, što predstavlja dosad najveći broj požara registrovanih u jednoj godini.

50 <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/prosle-godine-izbilo-1715-pozara-na-smetlistima-sirom-srbije/>

Zakonodavni i strateški okvir

Strategija upravljanja otpadom za period 2010–2019. godine prestala je da važi 2019. godine i od tog trenutka Srbija nema strateški dokument koji uređuje oblast upravljanja otpadom na adekvatan način.

Odbor za privrednu i finansijsku politiku Vlade Republike Srbije usvojio je 15. septembra 2021. godine Zaključak sa Programom javne rasprave o Predlogu programa upravljanja otpadom u Republici Srbiji od 2021–2024. godine, čime je ovaj strateški dokument postao dostupan javnosti.

Prilikom sprovećenja javne rasprave o Predlogu programa upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period 2021–2024. godine prekršeni su 6, 7. i 8. član Arhuske konvencije, koji definišu učešće javnosti koje se odnosi na planove, programe i politiku u vezi sa životnom sredinom i procedure učešća javnosti, a što je dovelo da kvalifikovano učešće javnosti tokom pripreme izvršnih procesa i zakonski obavezujućih normativnih instrumenata nije moglo da bude sprovedeno. Dodatno, nakon analize Predloga programa upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period 2021–2024. godine, doveden je u pitanje i sam proces izrade dokumenta, jer nije bila sprovedena *ex-ante* analiza efekata propisa koju propisuje Zakon o planskom sistemu Republike Srbije⁵¹, kao i obaveza sprovećenja strateške procene uticaja za planove, programe, osnove i strategije u oblasti upravljanja otpadom, koju propisuje Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu.⁵² Nakon završene javne rasprave, ovaj dokument je povučen iz procedure i 22. decembra 2021. godine Odbor za privrednu i finansijsku politiku Vlade Republike Srbije usvojio je Zaključak sa Programom javne rasprave o Predlogu programa upravljanja otpadom u Republici Srbiji od 2022. do 2031. godine, kojim se uspostavljanje strateškog okvira vraća u okvire predviđene Zakonom o planskom sistemu Republike Srbije.

51 „Službeni Glasnik RS”, br. 30/2018.

52 „Službeni Glasnik RS”, br. 135/2004 i 88/2010.

Jedna od najvažnijih promena koju donosi Predlog programa upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period od 2022. do 2031. godine je prelazak s koncepta regionalnih sanitarnih deponija na koncept regionalnih reciklažnih centara, kao i uvođenje depozitnog sistema. Dalje, Predlog programa se poziva i na Direktivu o plastici za jednokratnu upotrebu u zemljama članicama Evropske unije (EU). Međutim, zabrana nekih proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu nije obuhvaćena Predlogom programa, kao ni zabrana upotreba kesa sa aditivima koji doprinose stvaranju mikroplastike, a koji su zabranjeni u EU.

Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Predlogu programa upravljanja otpadom u Republici Srbiji za period od 2022. do 2031. godine pokazao je veliku zainteresovanost javnosti za sadržaj, na koji je stiglo 119 komentara od strane privrednih subjekata, strukovnih udruženja i nevladinih organizacija. Program je nakon javne rasprave i zvanično usvojila Vlada Republike Srbije 28. januara 2022. godine, čime je Srbija, nakon više od dve godine, ponovo dobila strateški okvir u oblasti upravljanja otpadom. Rad na izradi Akcionog plana za sprovođenje ovog programa za period 2022–2024. godine započet je tokom marta 2022. godine i, nakon javne prezentacije i razmatranja pristiglih komentara na njegov sadržaj, usvojen je 28. aprila 2022. godine.⁵³

Pored ovog programa, istog dana (22. decembra 2021. godine) isti Odbor doneo je Zaključak sa Programom javne rasprave o Predlogu programa razvoja cirkularne ekonomije u Republici Srbiji za period 2022–2024. godine, čime je i ovaj dokument postao dostupan javnosti. Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Predlogu programa razvoja cirkularne ekonomije u Republici Srbiji za period 2022–2024. godine pokazao je veliku zainteresovanost javnosti za sam sadržaj, na koji je stiglo 96 komentara od strane privrednih subjekata, strukovnih udruženja i nevladinih organizacija. Usvajanje ovog programa očekuje se u toku 2022. godine.

Odbor za privredu i finansije Vlade Republike Srbije je 13. oktobra 2021. godine usvojio Zaključak sa Programom javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom, čime su predložene izmene i

53 Komentar se odnosi na period nakon perioda izveštavanja, a dodat je zbog važnosti (tj. aktuelnosti) događaja za period koji pokriva izveštaj.

dopune Zakona postale dostupne javnosti. Nažalost, Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom nije objavljen pa nije moguće utvrditi kolika je bila zainteresovanost i uspešnost javne rasprave. Tokom onlajn-prezentacije programa broj učesnika je bio limitiran, pa je, posle zahteva javnosti, onlajn-prezentacija ponovljena.

Novim Nacrtom zakona o upravljanju otpadom⁵⁴, data je mogućnost da operatori mobilnih postrojenja vrše tretman svih vrsta otpada, među kojima je i R1 operacija koje obuhvata korišćenje otpada prvenstveno kao goriva ili drugog sredstva za proizvodnju energije. Ovom izmenom znači da će mobilna postrojenja moći da koriste otpad kao gorivo ili za proizvodnju energije što je neprihvatljivo, jer se na ovaj način uvodi nova tehnologija za tretman otpada bez dodatnih obrazloženja ili podzakonskih akata koji bi detaljno regulisali rad ovih postrojenja i kojim bi se obezbedilo sprečavanje zagađenja životne sredine i negativnog uticaja na javno zdravlje.

Takođe, u novom Nacrtu zakona o upravljanju otpadom izmenjen je period sklađištenja sa 12 meseci na 36 meseci. Ova izmena zahtevaće promenu kapaciteta privremenog skladišta otpada proizvođača otpada, omogućiće nagomilavanje opasnog otpada na jednoj lokaciji, što može dovesti do stvaranja preduslova za ugrožavanje životne sredine. Samim proizvođačima otpada ovo ne ide u korist, jer će povećati njihove troškove upravljanja otpadom.

Izmenom Zakona o upravljanju otpadom, izmenjen je član koji se odnosi na termički tretman otpada. Da bi otpad mogao da se spaljuje, neophodno je podzakonskim aktima definisati dozvoljene granične vrednosti emisija zagađujućih materija u vazduh i vodu.

Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom, ministar zaštite životne sredine izmenio je dva bitna pravilnika: Pravilnik o obrascu dnevne evidencije i godišnjeg izveštaja o otpadu sa uputstvom za njihovo popunjavanje⁵⁵ i Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada⁵⁶.

⁵⁴ Pregled odredaba u Zakonu o upravljanju otpadom koje se menjaju, dostupno na: <https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/inline-files/Pregled%20odredaba%20u%20Zakonu%20o%20upravljanju%20otpadom%20koje%20se%20menjaju%20-%202.pdf>

⁵⁵ „Službeni glasnik RS”, br. 79, od 6. avgusta 2021. godine

⁵⁶ „Službeni glasnik RS”, br. 39, od 21. aprila 2021. godine

Nacrtom zakona o upravljanju otpadom promjenjeni su nazivi planskih dokumenta – umesto termina strategija koristiće se termin program, a koji će biti pisan na svake tri godine, što je u suprotnosti s novousvojenim Programom upravljanja otpadom koji obuhvata period 2022-2031. godine.

Uzimajući sve ovo u obzir, jedino logično rešenje bi bilo da se izradi novi Nacrt izmena i dopuna Zakona o upravljanju otpadom, ali sagledavajući obim promena, najadekvatnije bi bilo da se uradi predlog novog Zakona o upravljanju otpadom, koji bi se doneo uz širok društveni dijalog i obezedio da se ova dugo zanemarivana oblast pomeri s mrtve tačke.

Jedna od ključnih aktivnosti koje u narednom periodu treba da se sprovedu jeste unapređenje ljudskih, institucionalnih i organizacionih kapaciteta za sprovođenje planiranih aktivnosti, kako u Vladinom, tako i u civilnom i privatnom sektoru.

Tokom donošenja propisa veliku aktivnost pokazale su nevladine organizacije koje su na različitim nivoima pokušale da unaprede strateška dokumenta ili da daju predloge za kreiranje tekstova javnih politika. Jedan od uspešnih primera je Program za smanjenje tekstilnog otpada za period 2021-2030. godine, koji je za Grad Beograd, u saradnji s velikim brojem zainteresovanih strana, izradio Centar za unapređenje životne sredine, i čije su mere usvojene u okviru Lokalnog plana upravljanja otpadom grada Beograda 2021-2030⁵⁷, usvojenog u junu 2021. godine. Pored toga, u okviru projekta „Zeleni inkubator”, koji uz podršku EU realizuju Beogradska otvorena škola, Mladi istraživači Srbije i Inženjeri zaštite životne sredine, izrađena je metodologija za praćenje aktivnosti u ovoj oblasti na lokalnom nivou i izrađene su studije „Polazne osnove za tranziciju ka cirkularnoj ekonomiji” za 40 lokalnih zajednica u Srbiji.

⁵⁷ <https://www.sllistbeograd.rs/pdf/2021/47-2021.pdf#view=Fit&page=1>

Sprovodenje propisa

U decembru 2021. godine, Agencija za zaštitu životne sredine objavila je Izveštaj o upravljanju otpadom u Republici Srbiji za period od 2011. do 2020. godine⁵⁸, koji daje detaljniji pregled situacije u ovoj oblasti.

Ono što se iz Izveštaja može zaključiti jeste da nije napravljen značajniji pomak u sprovodenju propisa i da i dalje najveći deo prikupljenog komunalnog otpada završava na nesanitarnim i divljim deponijama.

Broj postrojenja koja izveštavaju o generisanju otpada se postepeno povećava, pa se od 2011. do 2020. godine povećao za nešto više od pet puta. Broj izveštaja postrojenja koja učestvuju u poslovima upravljanja otpadom se od 2011. do 2019. godine konstantno povećavao, a za 2020. godinu ima blagi porast u odnosu na prethodnu godinu za operatere ponovnog iskorijenja otpada, dok se broj operatera koji su prijavili odlaganje, uvoz i izvoz otpada blago smanjio. U 2020. godini došlo je do blagog porasta ukupnog broja izveštaja u odnosu na prethodnu godinu.

Količina proizvedenog otpada u 2020. godini nastavila je da raste i iznosi 1,8 t/stanovnik/god, što ukazuje da, ukoliko se ne počne sa ozbiljnim merama za smanjenje količine proizvedenog otpada i njegove ponovne upotrebe, možemo očekivati da se ovaj trend zadrži i u narednim godinama.

Kada je u pitanju komunalni otpad i njegova količina, u najvećem broju lokalnih samouprava nije moguće utvrditi tačne količine prikupljenog i deponovanog otpada, jer ne postoji uspostavljen sistem merenja niti adekvatna infrastruktura, tako da i najveći broj lokalnih samouprava koje dostavljaju izveštaje Agenciji za životnu sredinu te podatke bazira na različitim metodama procene. Takođe, najveći broj JKP ne vrši svoje zakonski propisane obaveze

⁵⁸ Ministarstvo zaštite životne sredine, Agencija za zaštitu životne sredine (2021): Upravljanje otpadom u Republici Srbiji u periodu od 2011. do 2020. godine, dostupno na: http://sepa.gov.rs/download/UpravljanjeOtpadomRS_2011_2020.pdf

u skladu s Pravilnikom o metodologiji za prikupljanje podataka o sastavu i količinama komunalnog otpada na teritoriji jedinice lokalne samouprave⁵⁹ i podatke o sastavu komunalnog otpada takođe baziraju na procenama. Jedan deo lokalnih samouprava i dalje uspešno izbegava da dostavi izveštaj o količinama i sastavu komunalnog otpada na svojim teritorijama, što prolazi bez bilo kakvih posledica ili primene zakonskih odredbi koje bi ovo nepoštovanje zakona trebalo da sankcioniše.

U Srbiji je u 2021. godini aktivno 11 sanitarnih deponija, uz deponiju Vinča koja je u probnom radu.

Iako svake godine dolazi do povećanja količine deponovanog otpada na sanitarnim deponijama, najveći deo prikupljenog komunalnog otpada završi na nesanitarnim deponijama – smetlištima (na osnovu izveštaja 144 lokalne samouprave ima ih 138). Pored toga u Srbiji se procenjuje da ima preko 3.000 divljih deponija, nastalih usled nepokrivenosti celokupne teritorije sistemom prikupljanja komunalnog otpada i nesposobnosti postojećih mehanizama da spreče nelegalno odlaganje otpada.

Praksa mešanja opasnog otpada iz domaćinstva s neopasnim otpadom je i dalje široko rasprostranjena, i nema naznaka da će se u skorijoj budućnosti ovakvo ponašanje sankcionisati, bez obzira na Zakon koji to striktno zabranjuje.

U 2020. godini najveći deo izvezenih sekundarnih sirovina činili su metali (282.369 t), papir i karton (82.323 t) i staklo (19.029 t), dok je najveći uvoz sekundarnih sirovina bio papir i karton (129.617 t), metali (21.759 t) i plastika (17.636 t). Posebnu pažnju trebalo bi posvetiti rešavanju problema količine papira i kartona koje se izvoze i uvoze, uzimajući u obzir postojeće kapacitete za preradu papira i kartona u Srbiji, i posledice koje transport ovih sirovina ima na klimatske promene.

U 2020. godini odloženo je približno dva miliona tona otpada, od čega je 11.600 tona opasnog otpada. Opasan otpad je pretežno odložen na deponiju za odlaganje industrijskog otpada, na kojoj je odloženo 11.389 t opasnog otpada, a 269 tona je odloženo na deponiju regionalnog karaktera koja ima dozvolu za

59 „Službeni glasnik RS”, br. 61/2010, 14/2020.

odlaganje opasnog otpada. Opasan otpad koji je odložen na deponiji industrijskog otpada su pretežno muljevi i filter kolači koji sadrže opasne supstance.

Registar izdatih dozvola za upravljanje otpadom krajem novembra 2021. godine sadržao je 2.509 važećih dozvola, što je neznatno više u odnosu na isti period prethodne godine. Tokom 2016. godine u okviru Nacionalnog registra izvora zagađivanja, napravljen je i Registar oduzetih dozvola za upravljanje otpadom. Do kraja novembra 2021. godine, evidentirano je ukupno 139 oduzetih dozvola.

Ambalažni otpad

Tokom 2020. godine 1.918 preduzeća uključeno je u sisteme operatera za upravljanje ambalažnim otpadom, dok je 248 preduzeća koja su izvestila o količinama ambalaže stavljene na tržište Republike Srbije van sistema.

Opšti i specifični nacionalni ciljevi za Republiku Srbiju u 2020. godini su ispunjeni i to za ponovno iskorišćenje otpada u vrednosti 62,6% i za reciklažu otpada u vrednosti od 60,0%. Ostvareni su specifični ciljevi za 2020. godinu koji su propisani Uredbom i iznose 62,2%.

Posebni tokovi otpada

Zakonom o naknadama za korišćenje javnih dobara⁶⁰ propisana je visina naknade za proizvode koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, utvrđuju se proizvodi koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, način i rokovi dostavljanja godišnjeg izveštaja.

Broj preduzeća koja su do 30. novembra 2021. godine dostavila izveštaj o proizvodima koji nakon upotrebe postaju posebni tokovi otpada je evidentiran u informacionom sistemu Nacionalnog registra izvora zagađivanja. Za 2020. godinu, 9.482 preduzeća je poslalo izveštaj o proizvodima koji nakon upotrebe postaju posebni tokovi otpada.

60 „Službeni glasnik RS”, broj 95/2018 i 49/2019.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, tokom 2020. godine u Republici Srbiji sektori: poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, rudarstvo, pre-rađivačka industrija, snabdevanje električnom energijom, gasom i parom, snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama, građevinarstvo i sektori uslužnih delatnosti stvorili su 56,3 miliona tona otpada, od čega 79,9% čini neopasni, a 20,1% opasni otpad. Najveći udio stvorenog opasnog otpada je u sektoru rudarstva (24,6%).⁶¹

⁶¹ <https://www.stat.gov.rs/oblasti/zivotna-sredina/otpadi-opasne-hemikalije/>

Finansiranje

U narednom periodu očekuju se velika investiciona ulaganja u sisteme upravljanja komunalnim otpadom, koji velikim delom dolaze kroz kredite EBRD, program „Čistija Srbija“ i od KfW. Deo sredstava očekuje se i kroz IPA sredstva i republički budžet.

Ova ulaganja iz različitih izvora su s različitim stepenom transparentnosti i zbog toga je neophodno obezbediti podršku civilnom sektoru kako bi ove investicije mogli ispratiti i o njima izvestiti javnost.

Pored investicionih ulaganja, troškovi upravljanja komunalnim otpadom, koji se naplaćuju direktno od korisnika (građana i pravnih lica), nisu dovoljna da bi se pokrili troškovi koji nastaju, tj. da bi sistem bio samoodrživ. Najčešće se zbog toga troškovi upravljanja komunalnim otpadom sufinansiraju kroz budžete lokalnih samouprava. Cena upravljanja otpadom i dalje se tretira kao socijalna kategorija, a ne kao realni trošak, čime se dalji razvoj i unapređenje ovog sistema usporava i opterećuje.

Nedostatak sposobnosti nadležnih institucija da spreče nastanak divljih deponija veoma skupo košta građane Srbije. U 2021. godini samo iz budžeta Ministarstva zaštite životne sredine je putem javnog konkursa za sufinansiranje realizacije projekata prevencije nelegalnog odlaganja otpada i njihovog uklanjanja u 43 opštine investirano 74.985.999,02 dinara, koja su pre svega utrošena za čišćenje divljih deponija.⁶² Za javni konkurs sa istom svrhom u 2022. godini planirano je 80.000.000,00 dinara. Ovo je samo deo sredstava koji se utroši na uklanjanje divljih deponija, dok deo jedinica lokalnih samouprava iz svojih budžeta takođe izdvajaju sredstva za ovu namenu.

⁶² Odluka o utvrđivanju konačne rang liste projekata po Javnom konkursu za sufinansiranje realizacije projekata prevencije nelegalnog odlaganja otpada i uklanjanje u 2021. godini | Ministarstvo zaštite životne sredine, dostupno na: <https://www.ekologija.gov.rs/informacije-od-javnog-znacaja/konkursi/odluka-o-utvrđivanju-konačne-rang-liste-projekata-po-javnom-konkursu-za-sufinansiranje-realizacije-projekata-prevencije-nelegalnog-odlaganja-otpada-i-uklanjanje-u-2021-godini>

Zahvaljujući dostupnim podacima Gradske uprave za zaštitu životne sredine i njihovom preciznošću može se utvrditi da je Grad Novi Sad iz Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine na čišćenje i sanaciju javnih površina u 2020. godini utrošio 36.240.456,00 dinara. Sredstva su utrošena za sanaciju divljih deponija i javnih površina, tokom kojih je prikupljeno 1.831,70 tona otpada.⁶³ To znači da su stanovnici Novog Sada platili čišćenje i sanaciju javnih površina od otpada u iznosu od 19.785,15 dinara po toni (oko 169 EUR/t), što daleko prevazilazi troškove prikupljanja, transporta i deponovanja otpada na sanitarnu deponiju, a kamoli na nesanitarnu deponiju – smetlište koje postoji u Novom Sadu.

⁶³ Gradska uprava za zaštitu životne sredine (<http://www.environovisad.rs>)

Preporuke

III Strateški i zakonodavni okvir

1. Obezbediti partnerski odnos s civilnim i privrednim sektorom prilikom donošenja propisa i jasnu komunikaciju s javnošću.
2. Unaprediti pravni okvir kako bi se omogućila efikasna primena principa produžene odgovornosti i načela „zagadivač plaća“.
3. Uskladiti regionalne i lokalne planove upravljanja otpadom sa strateškim dokumentima na nacionalnom nivou.
4. Usvojiti strategiju upravljanja otpadnim muljem u Srbiji.
5. Usvojiti Nacrt plana prevencije nastajanja otpada.
6. Uključiti industriju u primenu cirkularne ekonomije.
7. Doneti propis koji će regulisati predaju opasnog otpada od strane fizičkog lica ovlašćenim operaterima.
8. Doneti novi Zakon o upravljanju otpadom.

IV Sprovodenje propisa

9. Sprečiti dalji nastanak divljih deponija, kroz proširenje obuhvata prikupljanja komunalnog otpada na 100% i pojačani inspekcijski nadzor.
10. Uvesti obavezu monitoringa (vode, vazduha, zemljišta) na svim deponijama komunalnog otpada radi sprečavanje nastanka požara i zagađenja životne sredine.

- 11.** Unaprediti informisanost javnosti o značaju uspostavljanja sistema upravljanja otpadom i posledica koje neadekvatno upravljanje otpadom ima na zdravlje ljudi i životnu sredinu.
- 12.** Zbog očekivane zabrane izvoza opasnog otpada, rešiti zbrinjavanje opasnog otpada nastalog u Republici Srbiji.
- 13.** Obezbediti kapacitete za tretman i trajno skladištenje opasnog otpada, ukoliko ga nije moguće izvesti.
- 14.** Uvesti intenzivniji inspektorski nadzor nad implementacijom Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu.
- 15.** Napraviti jedinstvenu metodologiju prikupljanja i slanja podataka za Republički zavod za statistiku i Agenciju za zaštitu životne sredine i obezbediti pouzdanost dobijenih podataka.
- 16.** Sistemski urediti upravljanje tekstilnim otpadom. Organizovati odvojeno sakupljanja tekstilnog otpada i obezbediti da sakupljeni tekstilni otpad ne završi na deponijama ili u spalionicama.
- 17.** Obezbediti primenu Zakona o upravljanju otpadom u praksi.
- 18.** Osigurati merenje količina i određivanje morfološkog sastava prikupljenog komunalnog otpada kroz kontrolu primene Zakona o upravljanju otpadom i podršku za nabavku neophodnih vaga na lokacijama nesanitarnih deponija, i obuku zaposlenih u komunalnim preduzećima za primenu Pravilnika o metodologiji za prikupljanje podataka o sastavu i količinama komunalnog otpada na teritoriji jedinice lokalne samouprave.⁶⁴

⁶⁴ „Službeni glasnik RS”, br. 61/2010.

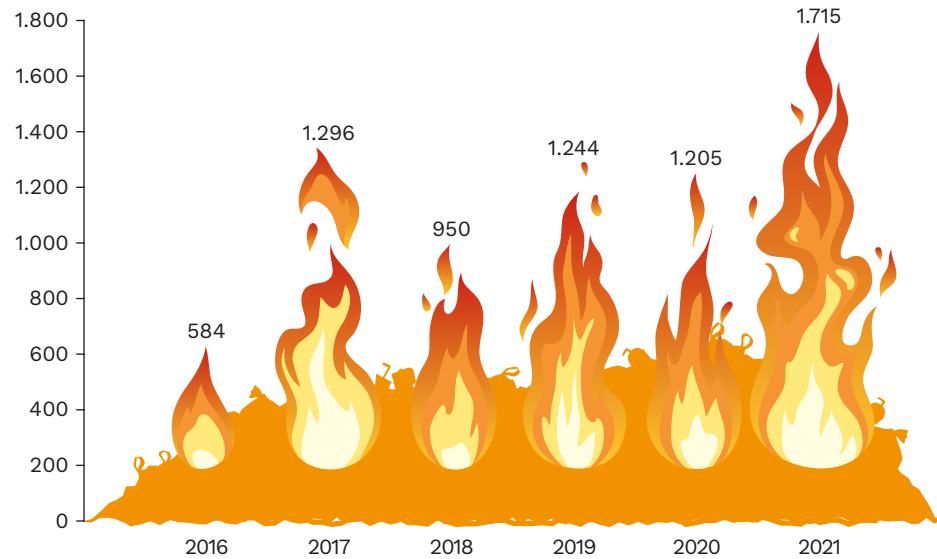
Finansiranje

- 19.** Uvođenje ekonomskih instrumenata za smanjenje otpada koji bez tretmana odlazi na deponije.
- 20.** Uvesti depozitni sistem za deo ambalažnog otpada.
- 21.** Uvesti ambrela osiguranje operaterima opasnog otpada kako bi u slučaju oduzimanja dozvole osiguranje snosilo troškove sanacije opasnog otpada i nastale štete.
- 22.** Usvojiti podzakonski akt koji će definisati naknadu za uvoz lekova i njihovo stavljanje na tržište zbog postojanja verovatnoće da ti lekovi nakon isteka roka upotrebe postanu opasan otpad.
- 23.** Obezbediti transparentnost i laku dostupnost podataka o troškovima izgradnje infrastrukture u oblasti upravljanja otpadom (regionalnih centara, deponija, opreme itd.) i izvorima finansiranja.
- 24.** Obezbediti realno finansiranje troškova prikupljanja, transporta, tretmana i deponovanja otpada, po principu „zagadivač plaća“.
- 25.** Obezbediti da se troškovi upravljanja otpadom uključe u cenu proizvoda i usluga, kako bi se izbeglo prebacivanje troškova s potrošača na građane.
- 26.** Obezbediti kapacitete i političku volju za korišćenje dostupnih EU fondova i bespovratnih sredstava za izgradnju infrastrukture umesto kreditnih aranžmana.

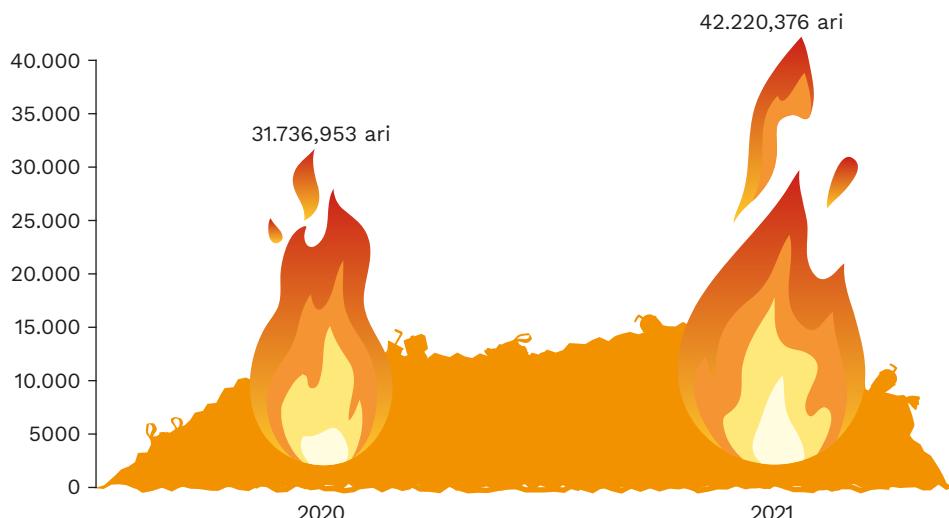

UPRAVLJANJE OTPADOM

BROJ POŽARA NA DEONIJAMA

ZAHVAĆENA POVRŠINA NA DEONIJAMA

* izvor: MUP RS – sektor za vanredne situacije

KOALICIJA 27